

ČR potřebuje procesní nástroj pro obce

“Z dětí žijících ve zdravém prostředí a vztazích rostou zdraví dospělí, bez spolupráce to ale nejde.”

Od září 2024 máme možnost přenést do ČR zahraniční a prověřený nástroj Primokiz, který je ve vlastnictví [International Step by step association](#) (ISSA) a byl již implementován ve Švýcarsku, Německu, Slovinsku, Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku.

Východiska

Z [výzkumů](#) víme, že pro [budoucí úspěch](#) ve škole i v životě jsou klíčové první roky života dětí, tedy to, do jaké míry jim dokážeme jako rodiče, komunita, profesionálové i jako společnost zajistit podnětné a bezpečné prostředí. Jinými slovy, nestačí mít pouze skvělé mateřské školy, když nebudou mít rodiče přístup k podpoře, pokud ji potřebují apod. [Kvalitní a komplexní řešení](#) tedy vždy obsahují:

- podporu dětí i rodičů už [od narození](#)
- mezioborovou spolupráci a koordinaci
- jasné řízení a společnou vizi ve prospěch dětí v klíčovém období 0-7 let

Současný stav

Samospráva, která je v rámci přenesené i samostatné působnosti zodpovědná za rodinnou politiku, je ve velmi obtížné roli. Koordinace mezi zdravotními, sociálními a vzdělávacími službami, které jsou v raném dětství klíčové, není běžná. Dané služby fungují na úrovni samospráv odděleně. Důkazem tohoto tvrzení je, že úspěch ve vzdělávání je v ČR významně závislý na [rodinném zázemí](#), předčasných odchodu ze vzdělávání [přibývá](#) a dlouhodobě se nedaří ani snižovat počty dětí [odebraných](#) z rodin ze sociálních důvodů. To vše s sebou nese obrovské náklady pro celou společnost. Navíc opakovaný pocit některých ohrožených rodin, že systém nefunguje, posiluje jejich nedůvěru v instituce, stát a demokracii.

Cíl

Udělat z obce nejlepší místo, kde mít a vychovávat děti. Zjistit přímo od nich jejich skutečné potřeby a podle nich upravit podporu, která je pro ně v obci dostupná. Děti se rodí čím dál méně a to důležitější je poskytnout podporu každému dítěti a rodičům v prvních letech, kdy je to nejvíce efektivní a kdy to nejvíce potřebují.

Základní principy Primokiz

1) Rodina a dítě v centru pozornosti

Na straně rodin a dětí je velké množství různorodých potřeb, na které reagují různorodé formy podpory a služeb (vzdělávacích, zdravotních i sociálních). Tyto potřeby se ale mění, přizpůsobují se tomu i formy podpory a služeb?

→ fáze č. 3: zjišťování potřeb rodičů a dětí v rámci místní analýzy

2) Mezioborová spolupráce

Není mnoho příležitostí a prostoru, kdy se setkávají lidé ze zdravotnictví, vzdělávání a sociálního sektoru, aby společně diskutovali své potřeby a nacházeli řešení aktuálních výzev. Navíc každý pracuje na své části systému, nevidíme tak celý pohled. Formy podpory a služeb jsou navíc formální, neformální, institucionální, v domácnosti, komunitní, státní, privátní apod. Jen v Ostravě Porubě jsme napočítali přes 50 typů aktérů.

→ fáze 2: vytvoření lokálního akčního týmu; v rámci analýzy potřeb i doptávání těch, kteří nebudou v týmu, ale jsou důležití pro systém

3) Participativní proces a lokální vlastnictví

Primokiz plně ale respektuje to, že každé místo a kontext je jedinečné a řešení, která přichází z venku prostě a jednoduše nemusí fungovat, ani být vítaná. Přináší procesní kroky, a čím více aktérů je aktivně zapojeno, tím více energie, spolupráce je výstupem, navíc při zapojení širší veřejnosti je menší riziko, že se proces nedotáhne.

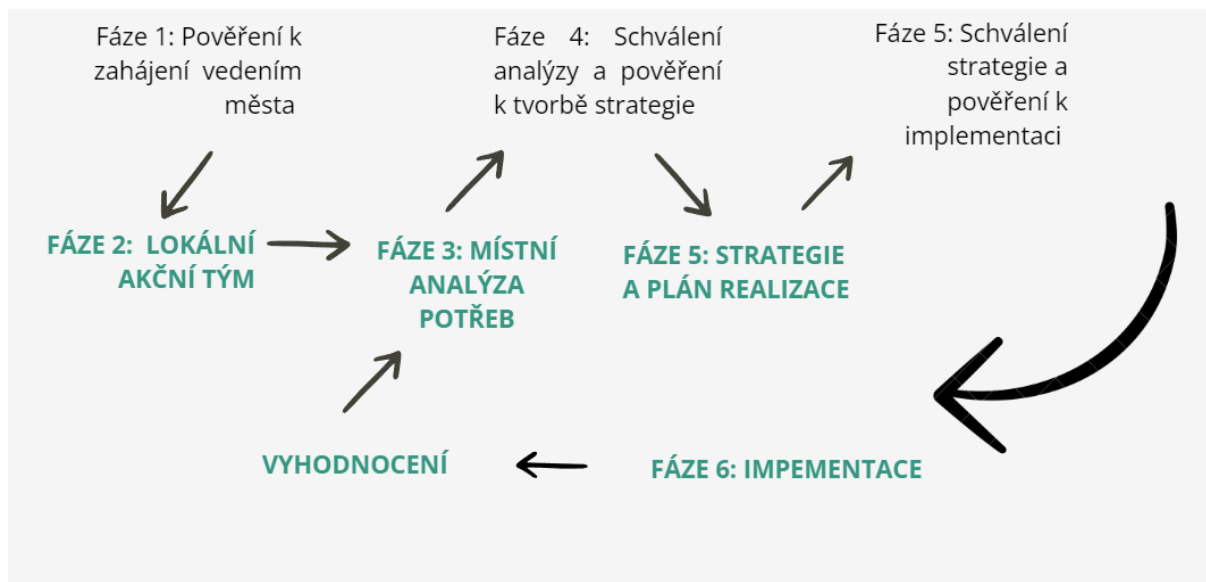
→ fáze 5/6: strategický a implementační plán

4) Politická podpora

Aktivní politická podpora je stěžejní po celou dobu. Samotný vstup je podmíněn politickou podporou a schválením zastupitelstvem, navíc lokální koordinátor je zaměstnanec úřadu a má to na to vyčleněnou část úvazku. Smyslem politické podpory je plánovat a realizovat takové kroky, které jsou v souladu s vedením města.

→ fáze 1/4/5: Pověření a zahájení procesu /schválení místní analýzy a pověření k tvorbě strategie/ pověření k implementaci

Jednotlivé fáze jsou rozděleny na obsahové (zelené) a politické (černé)

Co se změní?

Výsledkem na úrovni obce je zavedený proces spolupráce, která ale není v obvyklé rovině “informování se” ale skutečného spoluvytváření a spolupodílení se na vizi služeb pro rodiny s dětmi do 7 let věku. Srozumitelná komunikace obce s občany, která posiluje vzájemný dialog. Služby díky pojmenovaným potřebám jsou lépe nastavené, lépe se doplňují a reagují na realitu rodin. Obec nereaguje pouze na problém, ale je schopna jednat preventivně a proaktivně, má v ruce plány a podklady pro další financování a rozvoje služeb nebo vytvoření nových služeb.

Výsledek na úrovni zapojených odborníků je funkční a lokální mezioborový tým, který efektivně využívá stávající kapacity, ale i nové zdroje, a dokáže služby poskytovat ve vyšší kvalitě.

Změnu, kterou pocítí rodiny s dětmi je kvalitnější celková podpora a služby, které jsou dostupnější, přístupnější a které se vzájemně doplňují. Výslednou změnou je, že v centru zájmu je dítě a rodina.

Řešení v podobě nástroje Primokiz

[Primokiz](#) je facilitačně orientovaný nástroj s ověřeným dopadem, který je určený pro lokální samosprávy. Výsledkem procesu není dokument, ale nastavené procesy. Externí facilitátor v úzké spolupráci s lokálním koordinátorem z obce řídí proces v délce cca 12-14 měsíců a tím všechny zapojené aktéry de facto učí tuto metodu. Tím je zajištěno, že po jeho odchodu jsou nastavené procesy a know how trvalé. Udržitelnost je také garantována průběžným schvalováním jednotlivých fází zastupitelstvem obce. Know how tak zůstává a lze jej plně využívat znovu. Stálost procesu je také podpořena participací klíčových lidí zodpovědných za plánovací a řídicí procesy na obci, ale i širokým zjišťováním potřeb rodin a profesionálů a jejich průběžným informováním.

Platforma pro včasnou péči z.s.

Platforma pro včasnou péči, z.s. jako samostatný spolek vznikl sice až v květnu 2023, ale její činnost na projektovém základu se rozvíjí již od roku 2019, a to pod střešou Nadace OSF. Platforma sdružuje přes 55 členských organizací, které se věnují vzdělávání, péči, či podpoře rodin a dětí do 8 let. Jsme zapojení do mezinárodní iniciativy [Places to Grow](#), jsme prověřenými členy [ISSA](#).